

* Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” – Facultatea de Istorie București *
* Centrul de Cercetări de Istorie Națională și Europeană (CERIST) *
* Cercul de Istorie Veche și Arheologie (CIVA) *

CERIST
Centrul de Cercetări de
Istorie Națională și Europeană

CIVA
Cercul de Istorie Veche
și Arheologie

VĂ INVITĂ SĂ PARTICIPAȚI ÎN ZIUA DE MIERCURI, 4 APRILIE 2012, ORELE 14
LA URMĂTOARELE EVENIMENTE ȘTIINȚIFICE AVÂND CA INVITAT PE

Dr. LEONARD VELCESCU

Cercetător în Istoria Artei la Université de Perpignan – „Via Domitia”,
Centre de Recherches Historiques sur les Sociétés Méditerranéennes (CRHISM),
Franța, doctor al École Pratique des Hautes Études, Sorbonne, Paris

1. Conferința cu tema:

**REPREZENTĂRILE SCULPTURALE ALE DACO-GEȚILOR DIN FORUL
LUI TRAIAN, ROMA (partea a doua)**

2. Vernisajul fotoexpoziției cu tema:

**REPREZENTĂRILE SCULPTURALE ALE DACO-GEȚILOR DIN FORUL
LUI TRAIAN, ROMA (partea a doua), autor dr. Leonard Velcescu**

Cu această ocazie se poate procura volumul:
DACII ÎN SCULPTURA ROMANĂ. STUDIU DE ICONOGRAFIE ANTICĂ, Éditions Les Presses
Littéraires, Saint-Estève, 2010, autor dr. Leonard **Velcescu**

Evenimentele se desfășoară în contextul aniversării a 1900 de ani de la inaugurarea Forului lui
Traian, la Roma (anul 112 e.n.) și 1925 de ani de la începutul domniei regelui-erou al Daciei,
Decebal, la Sarmizegetusa (anul 87 e.n.)

Evenimentele au loc la sediul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, București, Splaiul Unirii
Nr. 176, Sector 4, Intrarea D2, Etaj 1, Sala 77

Informații suplimentare: conf. univ. dr. Corneliu Beldiman, Universitatea Creștină „Dimitrie
Cantemir” – Facultatea de Istorie, București, e-mail: belcor@gmail.com; mobil 0744-348-025

Conferință, lansare de carte și fotoexpoziție

Dr. LEONARD VELCESCU

Miercuri 4 aprilie 2012, orele 14,00

UCDC, Facultatea de Istorie, Splaiul Unirii 176, Corp D2, etaj I, sala 77

REPREZENTĂRILE STATUARE ALE DACO-GEȚILOR DIN FORUL LUI TRAIAN, LA ROMA

« Geții sînt mai înțelepți decît aproape toți barbarii și mai onesteni decît grecii »
Amo Chrysostomus: Jordanus, Getica, 39-40; Fontes, II, p. 413, 417

Dr. LEONARD VELCESCU (velcescu66@yahoo.fr)
Cercetător în istoria artei - CERHESM - Univ. din Perpignan
"VIA DOMITIA" - Franța

Cercetările despre iconografia sculpturilor monumentale ale Daco-Geților reprezintă un capitol de mare importanță pentru istoria artei, dar încă puțin abordat de specialiști și cunoscut de marele public. Reprezentările în marmură și peșteră ale Daco-Geților din Forul lui Traian (Roma) au fost adunate, identificate și studiate timp de peste 15 ani de autor. Ele au constituit substanța unei teze de doctorat, susținută în anul 2009 la *École Pratique des Hautes Études - Sorbonne, Paris*, avînd ca titlu: *Les Daces dans la sculpture romaine. Étude d'iconographie antique*. Artă statuare a daco-geților este de o excepțională importanță istorică și iconografică. Au fost inventariate și analizate mai mult de o sută de sculpturi romane, care îl reprezintă pe vechii locuitor ai Daciei în atitudine dîrză, de mare demnitate. Aceste opere sculpturale au fost realizate în perioada de apogeu al artei romane în timpul domniei împăratului Traian (98-117) pentru forul său, la Roma, proiectat și construit în 6 ani de vestitul arhitect Apolodor din Damasc, inaugurat în anul 112 d.Hr.

Descoperirile arheologice efectuate în Forul lui Traian, precum și reconstituirile realizate de specialiști italieni și americani au arătat că pentru acest vast complex arhitectural au fost realizate două serii de statui de Daco-Geți, diferite ca dimensiuni, care aveau un loc bine stabilit în perimetrul acestui For, la înălțime, cu fațade curiate, situate la nivelul aticilor porticurilor curții interioare, deasupra fiecărei coloană de susținere a galeriilor acestor porticuri, precum și la nivelul fațadei exterioare (partea sudică) a *Basilicii Ulpia*. Statuile aveau dimensiunile de 2,68 m (pentru cele de la nivelul porticurilor) și 3,084 m (cele de pe fațada părții de sud a clădirii *Basilicii Ulpia*).

Cu ce scop au fost realizate numeroasele reprezentări de Daco-Geți în arta romană? Să fi fost vorba de numai o « simplă » propagandă politico-militară? De ce artiștii romani au creat acest vast ansamblu iconografic dedicat poporului daco-geț? Poate fi avansată ideea că aceste sculpturi semnifică un nobil « omagiu » dedicat de Romani celui mai puternic adversar al lor. Mai multe argumente pot fi invocate pentru a susține aceste afirmații: respectul, chiar admirația, resințită de Traian (și probabil de anumiți Romani în general) vizavi de războiul daco-geț, cum alături și numărul important de legiuni romane compuse numai din soldați daco-geți, precum și surul Daco-Geților lăsat ca pradă de război, care a contribuit în mod esențial la redresarea economică a Imperiului roman. Se poate considera că împăratul Traian a dedicat acest complex arhitectural (Forul) în egală măsură și Daco-Geților, reprezentându-i în arta oficială romană, fiind un fapt cu totul excepțional. Daco-Geții au fost puși în valoare, înșuşirea lor demnă, monumentală, a fost plasată în centrul Romei, în cel mai fastuos for realizat în lumea romană; această realizare nu mai fusese făcută niciodată până atunci pentru un alt popor numit « barbar »; și această imagine nobilă a poporului daco-geț a reușit să învingă factorul distrugător al timpului și să ajungă până în zilele noastre; fapt foarte important și de mare valoare pentru istoria reprezentărilor artistice ale Daco-Geților în arta romană și a culturii României. Marea calitate a sculpturilor din perioada domniei lui Traian caracterizează arta sculpturală cu subiect daco-gețic, realizată în momentul cînd arta portretistică romană se găsea în punctul de maximă expresie artistică. Artiștii romani au înțeles și, în același timp, au simțit că, înainte de a vedea, studia și reda fizionomia fiecărui personaj (aspectul fizic exterior) trebuia observat, deciprit și înțeles aspectul interior, psihic (momentul public) al fiecărui « model »; aici costă prestigiul artei portretului școlii romane din timpul domniei lui Traian.

Nici un alt popor subjugat de Roma nu a beneficiat de atât de multă atenție din partea artiștilor plastici romani. Se poate afirma că, mai mult decît Galii, Germanii, Partii, sau alții « Barbari », Daco-Geții au ocupat un loc privilegiat în arta romană și în inima Romei, în Forul lui Traian. Poporul daco-geț a fost, putem spune, glorificat într-o manieră fără precedent de către Romani.

Aceste reprezentări sculpturale sunt de o mare importanță pentru patrimoniul cultural european și românesc. Basoreliefulle Colonnei lui Traian, precum și statuile de Daco-Geți reprezintă o moștenire culturală de mare valoare artistică și iconografică, fiind surturi sculpturale antice inestimabile. Aceste opere sculpturale trebuie studiate și puse în valoare, ele reprezintă dovezi iconografice invaluabile ale predecesorilor poporului ce azi se numesc romini. Sculptorii romani au reprezentat în mod magistral pe Daco-Geți, în arta lor. Aspectul fizic au fost redat într-un stil natural și realist pentru fiecare personaj; aceste portrete, de o mare calitate artistică și iconografică, caracterizează nobilă fizionomie a poporului daco-geț.

În timpul domniei împăratului Traian (98-117 d.Hr.) s-a creat o așezare în cadrul plinilor sale. Sculptura romană este abordată în această lucrare, dar și reprezentarea reprezentativă de « Barbari » din Dacia (România actuală). Este un exemplu operă care este prezentată în această carte, analiză istorică de artă propunând o analiză iconografică aprofundată despre Daci, acești oameni războinici care, în timpul lui Domitian (81-96 d.Hr.), s-au răsculat pe Romanii săi scumpe și să plăzască un război regelui. La sfârșitul cărții, Catalogul conține aproape exclusiv sculpturile de Daci monumente găsite în zona de azi. Sursa iconografică actuală și discursul asupra marilor importanți ai acestei așezări sunt în mare parte, singura sursă a lui Velcescu în Fondul Traian, la Roma, din cel mai mare obiectiv.

Acest studiu este o lucrare de doctorat, susținută de autor în anul 2000, la *École Pratique des Hautes Études* - Sorbonne, Paris. Fiind o lucrare de doctorat, în baza cărții, compoziția în mod obișnuit, scrie în mod obișnuit și este, care prezintă o muncă de mai mult de 15 ani de cercetări și de descoperiri despre iconografia Dacilor și poate fi disponibilă publicității acestui « conținut » dintr-un punct de vedere.

Dacii în sculptura romană
Studiu de iconografie antică

LEONARD VELCESCU

Dacii în sculptura romană

Studiu de iconografie antică

Les Presses Littéraires

DACII ÎN SCULPTURA ROMANĂ

Dr. Leonard Velcescu s-a născut la Pitești; din anul 1984 locuiește în Franța. A urmat studii superioare în istoria artei și arheologie la *École Pratique des Hautes Études*, Sorbonne, Paris, unde a susținut în anul 2000 teza de doctorat cu titlul *Dacii în sculptura romană. Studiu de iconografie antică*, obținând titlul de doctor. • Această lucrare ilustrează studii și cercetări despre iconografia Dacilor derulate peste 15 ani; se aduc în discuție statuile monumentale din Forul lui Traian, comparații între aceste statui și basoreliefurile Columnei lui Traian (Roma), comparații între reprezentările Dacilor și statuile Celților, Germanilor etc. • Aceste statui ale Dacilor au fost create în perioada domniei împăratului Traian (98 – 117 d.Hr.). O mare parte a acestor opere ce reprezintă Daci au apărut în urma războaielor daco-romane (101 și 106 d.Hr.) pentru a fi plasate în Forul lui Traian, la Roma. • După cum arată reconstituirile efectuate ale acestui For, statuile Dacilor erau situate la înălțime, deasupra fiecărei coloane de susținere a galeriilor porticurilor și a fațadei de la *Basilica Ulpia*, sub forma de false cariatide, la nivelul aticelor. • După părerea autorului se poate evalua numărul aproximativ al acestor statui „cariatide” la 91 — 100. • Demersul autorului este structurat în două părți și constituie rezultatul cercetărilor pasionate legate de identificarea și clasificarea reprezentărilor iconografice de „Barbari” (Daci) în arta romană. Autorul a întreprins un studiu sistematic al acestor reprezentări iconografice, precum și o analiză a caracteristicilor lor pentru a distinge mai bine trăsăturile care diferențiază reprezentările Dacilor de ale celorlalți „Barbari” (Celți, Germani, Traco-Frigieni etc.). • S-a impunea elaborarea unui inventar al statuiilor cunoscute care înfățișează Daci. Această teză de doctorat reunește cele mai reprezentative din efectivul care s-a putut inventaria până la finalizarea manuscrisului. Ele au fost descrise și comparate în mod detaliat. • Ilustrații de bună calitate sunt oferite mai ales pentru statuile sau scenele sculptate reprezentând pe regele Decebal, vasul de la *Blain* (Franța), stela de la *Philippi* (Macedonia), Columna lui Traian (Roma), bustul de la Vatican, bustul din Muzeul Ermitajului, stana din Grădina *Boboli* (Florența), capul din Muzeul de la *Santa Maria del Fiore* (Florența). • Reprezentările Dacilor pe Columna lui Traian de la Roma intră și ele în această categorie, arătând în mod clar trăsăturile caracteristice ale acestor „Barbari” (figuri, arme, veșminte), iar observațiile asupra lor ajută la identificarea altor reprezentări iconografice de Daci. • Dimensiunile destul de variate ale acestor reprezentări pun în evidență problema rolului lor estetic în Forul lui Traian. • Reprezentările monumentale ale Dacilor din For generează întrebări legate de explicarea numărului impresionant de statui „dedicate” de Romani unui popor învins.

Ne putem gândi la expresia unui „omagi” adus de cuceritori unui popor de războinici dârzi și demni în înfrângere? Iată o altă întrebare la care autorul a fost tentat să răspundă. • Lucrarea include un catalog amplu, care reunește statuile de Daci întregi și fragmentele cunoscute până la momentul finalizării cărții. Printre fragmentele care figurează în acest catalog se numără unele rămase până acum inedite. Un astfel de catalog nu constituie decât o etapă a muncii migăloase de identificare și analiză a reprezentărilor iconografice ale Dacilor răspândite în lume. Aceste rezultate vor face ulterior obiectul unui *Corpus*. • Substanța cărții este structurată în unsprezece părți, fiecare aducând un răspuns la întrebările esențiale ridicate de materialul studiat. • S-a încercat conturarea unei viziuni de ansamblu în ceea ce privește reprezentările iconografice ale Dacilor în Antichitate. După ce a fost definit contextul istoric în care conceptul de „Barbar” a apărut în lumea romană, se abordează „definiția” tipului de „Barbar” în general și a „Barbarului” Dac în particular. Pentru acest scop au fost folosite descrierile literare și reprezentările artistice antice. • Dintre sculpturile studiate în această lucrare, cele care îl înfățișează pe regele dac Decebal ocupă un loc central. Acest lucru este pus în evidență având în vedere nu numai caracterul aproape cert al identificării, ci și cel al „unicității” lor: este prima dată când același personaj „Barbar” (Dac) se găsește „multiplicat” în sculptura (*statuaria*) antică. • Studiul comparativ al busturilor regelui Decebal a fost abordat în trecut de numeroși învățați, ale căror opinii autorul le prezintă și discută. Meritul autorului este acela de a elabora și aplica pentru prima dată metoda comparativă pentru identificarea iconografiei regelui Dac pe baza sculpturii statuare, ceea ce reprezintă un alt câștig major al lucrării. • Problema restaurării sculpturilor a fost, de asemenea, abordată. Astfel, sculpturile de Daci din Muzeul Luvrului au reținut atenția deoarece prezintă părți restaurate. • S-a inclus și un studiu detaliat al principalelor materiale utilizate pentru sculpturile de Daci. Această cercetare este justificată datorită importanței din ce în ce mai mare acordată datelor furnizate de geologie și științele exacte pentru istoria artei. • Sculpturile analizate au marea calitate de a ilustra apogeul artei din perioada lui Traian, când „portretistica” romană atinge culmile rafinamentului, constituind modele solide, prin Renaștere, către timpurile noastre. • Aceste studii iconografice au ca rol sublinierea valorii eterne a reprezentărilor de Daci, realizate de artiștii romani în timpul domniei lui Traian, valoare care se cere sesizată și inserată definitiv în universul percepției noastre spirituale, la 1900 de ani de la inaugurarea Forului care le-a găzduit și 1925 de ani de la începutul domniei regelui-erou Decebal.

București, martie 2012